

WYKONANIE WYROKU SĄDU ADMINISTRACYJNEGO

redakcja naukowa Wojciech Piątek

Paweł Daniel, Filip Geburczyk
Przemysław Ostojski, Wojciech Piątek

MONOGRAFIE

WYKONANIE WYROKU SĄDU ADMINISTRACYJNEGO

redakcja naukowa Wojciech Piątek

Paweł Daniel, Filip Geburczyk
Przemysław Ostojski, Wojciech Piątek

MONOGRAFIE

Zamów książkę w księgarni internetowej

proinfo.pl
księgarnia internetowa

Książka powstała w ramach projektu sfinansowanego ze środków Narodowego Centrum Nauki przyznanych na podstawie decyzji Dyrektora NCN z 5 grudnia 2013 r., nr DEC-2013/09/B/HS5/00151

Stan prawny na 1 października 2016 r.

Recenzent

Prof. dr hab. Zbigniew Kmiecik

Wydawca

Grzegorz Jarecki

Redaktor prowadzący

Kinga Zajęc

Opracowanie redakcyjne

Agnieszka Bąk

Łamanie

Violet Design Wioletta Kowalska

Poszczególne części książki napisali:

Paweł Daniel – rozdział II pkt 6, rozdział IV

Filip Geburczyk – rozdział II pkt 5, rozdział III pkt 3.1, 3.2, 3.2.3, 3.2.4

Przemysław Ostojski – rozdział II pkt 1–4, 7, rozdział III pkt 3.2.1, 3.2.2

Wojciech Piątek – rozdział I, rozdział III pkt 2

Ta książka jest wspólnym dziełem twórcy i wydawcy. Prosimy, byś przestrzegał przysługujących im praw. Książkę możesz udostępnić osobom bliskim lub osobiście znanym, ale nie publikuj jej w internecie. Jeśli cytujesz fragmenty, nie zmieniaj ich treści i koniecznie zaznacz, czyje to dzieło. A jeśli musisz skopiować część, rób to jedynie na użytek osobisty.

prawolubni

SZANUJMY PRAWO I WŁASNOŚĆ
Więcej na www.legalnakultura.pl
POLSKA IZBA KSIĄŻKI

© Copyright by

Wolters Kluwer Polska SA, 2017

ISBN 978-83-8107-145-1

ISSN 1897-4392

Dział Praw Autorskich

01-208 Warszawa, ul. Przyokopowa 33

tel. 22 535 82 19

e-mail: ksiazki@wolterskluwer.pl

www.wolterskluwer.pl

księgarnia internetowa www.profinfo.pl

Spis treści / Table of contents

Wykaz skrótów (*List of abbreviations*) / 11

Wstęp (*Introduction*) / 15

Rozdział I (*Chapter I*)

Pojęcie i znaczenie wykonania wyroku sądu administracyjnego / 19

*The concept and the importance of the enforcement
of judgments of administrative courts*

1. Uwagi wprowadzające / 19

Introductory notes

2. Sposób rozumienia pojęcia sądu administracyjnego / 21

Understanding of the concept of an administrative court

3. Rodzaje orzeczeń sądu administracyjnego / 44

Types of judgments of administrative courts

4. Pojęcie wykonania wyroku sądu administracyjnego / 53

*The concept of the enforcement of a judgments
of an administrative court*

5. Przesłanki wykonania wyroku sądu administracyjnego / 59

*The conditions of the enforcement of a judgments
of an administrative court*

6. Znaczenie wykonania wyroku sądu administracyjnego / 61

*The importance of the enforcement of a judgments
of an administrative court*

7. Podsumowanie / 64

Summary

Rozdział II (*Chapter II*)

**Uwarunkowania oraz sposób dobrowolnego wykonania
wyroków sądów administracyjnych / 67**

***Conditions and the mode of the voluntary enforcement
of judgments of administrative courts***

1. Uwagi wprowadzające / 67
Introductory notes
2. Wykonanie wyroków sądownoadministracyjnych w Konfederacji
Szwajcarskiej / 69
*The enforcement of judgments of administrative
courts in Switzerland*
  - 2.1. Kognicja oraz model orzecznicy Związkowego
Sądu Administracyjnego / 69
*The jurisdiction and the judgment's model of the Federal
Administrative Court*
  - 2.2. Wykonanie wyroku w sposób dobrowolny / 78
The enforcement of the judgment on a voluntary basis
3. Wykonanie wyroków sądownoadministracyjnych w Austrii / 81
The enforcement of judgments of administrative courts in Austria
  - 3.1. Kognicja oraz model orzecznicy austriackich
sądów administracyjnych / 81
*The jurisdiction and the judgment's model of the Austrian
administrative courts*
  - 3.2. Wykonanie wyroku w sposób dobrowolny / 90
The enforcement of the judgment on a voluntary basis
4. Wykonanie wyroków sądownoadministracyjnych
w Niemczech / 94
The enforcement of judgments of administrative courts in Germany
  - 4.1. Kognicja oraz model orzecznicy niemieckich
sądów administracyjnych / 94
*The jurisdiction and the judgment's model of the German
administrative courts*
  - 4.2. Wykonanie wyroku w sposób dobrowolny / 113
The enforcement of the judgment on a voluntary basis

5. Wykonanie wyroków sądownoadministracyjnych we Francji / **116**
The enforcement of judgments of administrative courts in France
  - 5.1. Kognicja oraz model orzecznicy francuskich sądów administracyjnych / **116**
The jurisdiction and the judgment's model of the French administrative courts
  - 5.2. Wykonanie wyroku w sposób dobrowolny / **128**
The enforcement of the judgment on a voluntary basis
6. Wykonanie wyroków sądownoadministracyjnych w Stanach Zjednoczonych Ameryki Północnej / **132**
The enforcement of judgments of administrative courts in the United States
  - 6.1. Kognicja oraz model orzecznicy sądów administracyjnych w USA / **132**
The jurisdiction and the judgment's model of the administrative courts in the USA
  - 6.2. Wykonanie wyroku w sposób dobrowolny / **148**
The enforcement of the judgment on a voluntary basis
7. Wykonanie wyroków sądownoadministracyjnych w Polsce / **152**
The enforcement of judgments of administrative courts in Poland
  - 7.1. Kognicja oraz model orzecznicy polskich sądów administracyjnych / **152**
The jurisdiction and the judgment's model of the Polish administrative courts
  - 7.2. Wykonanie wyroku w sposób dobrowolny / **164**
The enforcement of the judgment on a voluntary basis
8. Podsumowanie / **167**
Summary

Rozdział III (*Chapter III*)

Środki prawne służące wykonaniu wyroku sądu administracyjnego / 173 *Legal measures for the enforcement of judgments of administrative courts*

1. Uwagi wprowadzające / **173**
Introductory notes

2. Wykonanie wyroku kasacyjnego / **175**
Enforcement of cassatory judgments
  - 2.1. Istota rozstrzygnięcia typu kasacyjnego / **175**
The essence of cassatory judgments
  - 2.2. Sposoby wykonania wyroku kasacyjnego / **186**
Methods of the enforcement of cassatory judgments
    - 2.2.1. Obowiązek powtórnego rozstrzygnięcia tej samej sprawy / **186**
The obligation to hold a new trial in the same case
    - 2.2.2. Obowiązek organu administracji zastosowania się do wskazań sądu przy ponownym rozpoznaniu sprawy / **192**
The obligation of an administrative authority to comply with the court's indications in the retrial of the same case
  - 2.3. Wpływ uprawnień sygnalizacyjnych na wykonanie wyroku kasacyjnego / **204**
The impact of the signalization powers on the enforcement of cassatory judgments
3. Wykonanie wyroku co do meritum sprawy / **205**
Enforcement of judgments on the merits
  - 3.1. Istota wyroku co do meritum sprawy / **207**
The essence of judgments on the merits
  - 3.2. Sposoby wykonania wyroku co do meritum sprawy / **214**
Methods of the enforcement of judgments on the merits
    - 3.2.1. Wydanie i wykonanie wyroku zastępującego zaskarżony akt albo czynność z zakresu administracji publicznej / **216**
Issuance and enforcement of judgments replacing the contested measure or action in the field of public administration
    - 3.2.2. Wykonanie zawartych w wyroku nakazów / **229**
Enforcement of the orders contained in the judgment

- 3.2.3. Wykonanie zamieszczonych w wyroku grzywien, sum pieniężnych oraz innych świadczeń / **241**
Enforcement of the fines and sums of money contained in the judgment
- 3.2.4. Przymusowe wykonanie wyroków w sprawach skarg na bezczynność i przewlekłe prowadzenie postępowania / **247**
Enforcement of judgments in non-activity cases or lengthiness of proceedings before administrative authorities
- 4. Podsumowanie / **256**
Summary

Rozdział IV (*Chapter IV*)

Wykonanie wyroku sądu w sprawach administracyjnych z perspektywy prawa europejskiego / 260

Enforcement of judgments in administrative cases from the perspective of European law

- 1. Uwagi wprowadzające / **260**
Introductory notes
- 2. Wykonanie wyroku sądu administracyjnego jako element prawa do sądu – art. 6 EKPC / **261**
Enforcement of a judgment as an element of a right to a fair trial – art. 6 of the European Convention on Human Rights
- 3. Modelowe zasady wykonania wyroku sądu administracyjnego w prawie europejskim / **272**
Model rules for the enforcement of judgments of administrative courts in European law
- 4. Wykonanie wyroków sądów unijnych w krajowym porządku prawnym / **281**
Enforcement of the judgments EU courts in the domestic legal order
- 5. Podsumowanie / **293**
Summary

Zakończenie (*Conclusions*) / **295**

Wykaz orzecznictwa (*List of judgments*) / **299**

Bibliografia (*Bibliography*) / **305**

Streszczenie / **325**

Summary / **329**

Autorzy (*The Authors*) / **333**

Wykaz skrótów

Akty prawne

- AbgEO** Bundesgesetz vom 30. März 1949 über die Einbringung und Sicherung der öffentlichen Abgaben, BGBl. nr 104/1949 (ustawa federalna o egzekucji i zabezpieczeniu danin publicznych, Austria)
- APA** Administrative Procedure Act z 1946 r. (ustawa o postępowaniu administracyjnym, USA)
- AVG** Allgemeines Verwaltungsverfahrensgesetz, BGBl. Nr 51/1991 mit späteren Änderungen (ogólna ustawa o postępowaniu administracyjnym, Austria)
- BGG** Bundesgesetz über das Bundesgericht (Bundesgerichtsgesetz) vom 17. Juni 2005, SR 173.110, Stand am 1. Juli 2016, <https://www.admin.ch> (ustawa o Sądzie Związkowym, Szwajcaria)
- B-VG** Bundes-Verfassungsgesetz der Republik Österreich, BGBl 1/1930, ostatnia zmiana BGBl. 65/2012 (federalna ustawa konstytucyjna, Austria)
- CJA** Code de justice administrative, JORF nr 107 z 7.05.2000 r., ze zm. (Kodeks sądownictwa administracyjnego, Francja)
- EKPC, Konwencja** Konwencja o ochronie praw człowieka i podstawowych wolności z 4.11.1950 r., Dz.U. z 1993 r. poz. 284 ze zm.
- GALA** General Administrative Law Act, <http://wetten.overheid.nl/BWBR0005537/2016-07-01> (ustawa o ogólnym prawie administracyjnym, Holandia)

- GG** Grundgesetz für die Bundesrepublik Deutschland, BGBl. 1949, s. 1 mit späteren Änderungen (Ustawa Zasadnicza, Niemcy)
- HRA** Human Rights Act
- Konstytucja RP** Konstytucja Rzeczypospolitej Polskiej z 2.04.1997 r., Dz.U. poz. 483 ze zm.
- k.p.a.** Kodeks postępowania administracyjnego z 14.06.1960 r., Dz.U. z 2016 r. poz. 23 ze zm.
- KPPUE** Karta praw podstawowych Unii Europejskiej, Dz.Urz. UE C 202 z 7.06.2016 r., s. 389
- o.p.** Ordynacja podatkowa z 29.08.1997 r., Dz.U. z 2015 r. poz. 613 ze zm.
- p.p.s.a.** Prawo o postępowaniu przed sądami administracyjnymi z 30.08.2002 r., Dz.U. z 2016 r. poz. 718 ze zm.
- SchKG** Bundesgesetz über Schuldbetreibung und Konkurs vom 11. April 1889, AS 11, 529 (ustawa federalna o ściąganiu długu oraz upadłości, Szwajcaria)
- TFUE** Traktat o funkcjonowaniu Unii Europejskiej, tekst skonsolidowany: Dz.Urz. UE C 202 z 7.06.2016 r., s. 47
- TWE** Traktat ustanawiający Wspólnotę Europejską, tekst skonsolidowany: Dz.Urz. UE C 321E z 29.12.2006, s. 37
- VGG** Bundesgesetz über das Bundesverwaltungsgericht – Verwaltungsgerichtsgesetz vom 17. Juni 2005, SR 173.32, Stand am 1. Juli 2016, <https://www.admin.ch>
- VVG** Verwaltungsvollstreckungsgesetz z 31.01.1991 r., BGBl. nr 53/1991 (ustawa o egzekucji administracyjnej, Austria)
- VwGG** Verwaltungsgerichtshofgesetz, BGBl. Nr 10/1985 mit späteren Änderungen (ustawa o Trybunale Administracyjnym, Austria)
- VwGO** Verwaltungsgerichtsordnung z 21.01.1960 r., tekst jedn. z 19.03.1991 r., BGBl. I S. 686, ze zm. (Prawo o sądach administracyjnych, Niemcy)
- VwGVG** Bundesgesetz über das Verfahren der Verwaltungsgerichte (Verwaltungsgerichtsverfahrensgesetz) BGBl. I

Nr 33/2013 (ustawa o postępowaniu sądownoadministracyjnym, Austria)

VwVG Bundesgesetz über das Verwaltungsverfahren (Verwaltungsverfahrensgesetz) vom 20. Dezember 1968, SR 172.021, Stand am 1. Juli 2016, <https://www.admin.ch> (ustawa o postępowaniu administracyjnym, Szwajcaria)

ZPO Zivilprozessordnung, Neufassung vom 12. September 1950, BGBl. I s. 3202; 2006 I s. 431; 2007 I s. 1781 (Prawo o procesie cywilnym, Niemcy)

Czasopisma, publikatory urzędowe, zbiory orzecznictwa

- Ariz. St. L. J.** Arizona State Law Journal
- ATDP** Administracja. Teoria – Dydaktyka – Praktyka
- AUL** Acta Universitatis Lodzianis
- AUMCS** Annales Universitatis Mariae Curie-Skłodowska
- AUWr** Acta Universitatis Wratislaviensis
- BGBL** Bundesgesetzblatt (niemiecki Federalny Dziennik Ustaw)
- BverfGE** Entscheidungen des Bundesverfassungsgerichts (zbiór urzędowy orzeczeń niemieckiego Sądu Konstytucyjnego)
- BverwG** Bundesverwaltungsgericht
- CBOSA** Centralna Baza Orzeczeń Sądów Administracyjnych
- Duke L. J.** Duke Law Journal
- ECR** European Court Reports
- EPL** European Public Law
- EPS** Europejski Przegląd Sądowy
- EuGRZ** Europäische Grundrechte-Zeitschrift
- Harv. L. Rev.** Harvard Law Review
- JORF** Journal officiel de la République française
- JZ** Juristen Zeitung
- ONSAiWSA** Orzecznictwo Naczelnego Sądu Administracyjnego i Wojewódzkich Sądów Administracyjnych

- OSP** Orzecznictwo Sądów Polskich
- PiP** Państwo i Prawo
- PL** Przegląd Legislacyjny
- PP** Przegląd Podatkowy
- PPP** Przegląd Prawa Publicznego
- PS** Przegląd Sądowy
- RFAP** Revue française d'administration publique
- RFDA** Revue française de droit administratif
- RPEiS** Ruch Prawniczy, Ekonomiczny i Socjologiczny
- SP** Studia Prawnicze
- ST** Samorząd Terytorialny
- U. Pa. Law Rev.** University of Pennsylvania Law Review
- ZNSA** Zeszyty Naukowe Sądownictwa Administracyjnego
- ZNUJ** Zeszyty Naukowe Uniwersytetu Jagiellońskiego
- ZVR** Zeitschrift für Völkerrecht

Inne

- ETPC** Europejski Trybunał Praw Człowieka
- ETS** Europejski Trybunał Sprawiedliwości
- FSA** Federalny Sąd Administracyjny (Bundesverwaltungsgericht, Niemcy)
- GUS** Główny Urząd Statystyczny
- NSA** Naczelny Sąd Administracyjny
- SN** Sąd Najwyższy
- SPI** Sąd Pierwszej Instancji
- TSUE** Trybunał Sprawiedliwości Unii Europejskiej
- WSA** Wojewódzki Sąd Administracyjny

Wstęp

Spośród wyróżnionych w orzecznictwie Trybunału Konstytucyjnego składników prawa do sądu jednym z jego elementów jest prawo do wykonania zapadłego orzeczenia¹. W doktrynie jest ono postrzegane jako aspekt wiążącego charakteru rozstrzygnięcia sądu². Nadanie orzeczeniu tej właściwości prowadzi w naturalny sposób do konieczności zapewnienia jego przestrzegania. W tym celu ustawodawcy w poszczególnych państwach dążą do ustanowienia takich mechanizmów, które w możliwie szybki i zarazem efektywny sposób będą zmierzały do osiągnięcia stanu, w którym istniejąca rzeczywistość pozostaje zgodna z treścią zapadłego rozstrzygnięcia. Akceptowanie czy też godzenie się na istnienie stanu faktycznego i prawnego, w którym wyroki sądów administracyjnych byłyby niewykonywane, pozostawałoby w sprzeczności zarówno z interesem samego państwa, prowadząc do osłabienia jego autorytetu, jak i z interesem jednostki, będącej w niepewności co do przysługujących jej praw i spoczywających na niej obowiązków. Brak mechanizmów służących wykonaniu wyroku sądu stawałby pod znakiem zapytania samo jego istnienie, skoro realizacja wydawanych przezeń orzeczeń byłaby zależna tylko od woli stron postępowania czy też od innych czynników o pozaprawnym charakterze. Z tych względów konieczność wykonania wyroku każdego sądu jawi się jako wpływająca z jego istnienia oraz jako konieczność realizacji powierzonych mu zadań, które polegają na sprawowaniu wymiaru sprawiedliwości.

---

¹ Wyr. TK z 4.11.2010 r., K 19/06, OTK-A 2010, nr 9, poz. 96; wyr. TK z 29.06.2016 r., SK 24/15, OTK-A 2016, poz. 46. Istotnemu znaczeniu szybkiego i skutecznego wykonywania orzeczeń sądowych, z perspektywy zarówno krajowej, jak i międzynarodowej, uwagę poświęcają przedstawiciele doktryny. Zob. Z. Kmiecik, [w:] *System Prawa Administracyjnego*, t. 3, *Europeizacja prawa administracyjnego*, red. R. Hauser, Z. Niewiadomski, A. Wróbel, Warszawa 2014, s. 414–416.

² P. Grzegorzczuk, K. Weitz, *Komentarz do art. 45 Konstytucji RP*, [w:] *Konstytucja RP. Komentarz*, t. 1, red. L. Bosek, M. Safjan, Warszawa 2016, s. 1151.

Niniejsze opracowanie dotyczy wykonania wyroku sądu administracyjnego, który jest sądem szczególnego rodzaju. Jego specyfika wynika z tego, że dochodzi przed nim do rozstrzygnięcia sporu pomiędzy obywatelem a organem administracji publicznej³. Spór ten ma charakter publiczno-prawny. Wykonanie zapadłego orzeczenia tego sądu wpływa z jednej strony na stopień oraz sposób realizacji zadań istotnych dla całego organizmu państwowego, a z drugiej strony pełni ono funkcję ochronną wobec obywatela, który przed sądem administracyjnym uzyskuje rozstrzygnięcie co do zgodności z prawem zaskarżonego przejawu działania albo zaniechania administracji publicznej.

Przedstawione względy determinują sformułowanie głównej tezy wstępnej prowadzonych rozważań, którą jest nadanie wykonaniu wyroku sądu administracyjnego szczególnie doniosłego znaczenia w obrębie każdego organizmu państwowego, ze względu na sprawne funkcjonowanie państwa oraz ochronę praw jego obywateli.

Skonstruowana w ten sposób teza badawcza zostanie poddana weryfikacji w ramach rozważań dotyczących systemów prawnych wybranych państw, do których należą: Austria, Francja, Niemcy, Polska, Szwajcaria oraz Stany Zjednoczone Ameryki Północnej. Uzasadnieniem dla wyboru tych państw są nie tylko zróżnicowane modele sądowej kontroli administracji, które w nich obowiązują, lecz przede wszystkim odrębna kultura prawna, jaka została w nich wykształcona na przestrzeni wielu lat. Wyrazem istniejących odmienności jest pojmowanie z procesowego i ustrojowego punktu widzenia sądu administracyjnego, jego znaczenia oraz funkcji spełnianych przez sąd we wskazanych państwach. Dopełniającą rolę w ramach prowadzonych rozważań będą pełniły uwagi odnoszące się do charakterystycznych uwarunkowań wykonalności orzeczeń sądowych innych państw, akcentowane przede wszystkim w rodzimej literaturze.

Na wstępie rozważań warto zastanowić się nad tym, czy sformułowana powyżej teza w jednakowy sposób odnosi się do systemów prawnych każdego z wyróżnionych państw. Innymi słowy, czy wykonalność wyroków

---

³ K. Pabel, *Verwaltungsgerichtsbarkeit – Wesen und Wandel*, Zeitschrift für öffentliches Recht 2012, nr 67, s. 65.

sądów administracyjnych w każdym z wymienionych krajów postrzegana jest jako istotny czynnik determinujący sprawność jego działania oraz ochronę praw obywateli i czy pojmowana jest w taki sam sposób. W dalszej kolejności na uwagę zasługuje ocena efektywności realizacji orzeczeń sądowych w tych krajach oraz pojawiających się na tym tle problemów natury prawnoprocesowej. Postępująca jurydyzacja życia społecznego oraz przenikanie się różnego rodzaju porządków prawnych pozwalają na przyjęcie założenia, że badania porównawcze w tym zakresie pozwolą na określenie, jakie modele rozwiązań dotyczących wykonania wyroków sądów administracyjnych pozwalają na najefektywniejszą realizację zadań spoczywających na tych sądach.

Praca podzielona została na cztery rozdziały. Rozważania podjęte w każdym z nich stanowią logiczną konsekwencję uwag przedstawionych na wcześniejszych etapach pracy. Pierwszy rozdział dotyczy rozumienia istoty sądownictwa administracyjnego w wybranych państwach, a dzięki temu również pojmowania wyroku sądu administracyjnego oraz problematyki jego wykonalności, w tym także jej przesłanek oraz znaczenia. Ze względu na to, że sposób wykonania wyroku determinowany jest ściśle samą jego treścią, w drugim rozdziale przedstawione zostały modele orzecznicze istniejące w wybranych państwach oraz będące ich konsekwencjami sposoby realizacji rozstrzygnięć sądowych. W kolejnym rozdziale ukazana została problematyka wykonania wyroków sądów administracyjnych o charakterze przymusowym, kiedy to konieczne staje się wdrożenie przez upoważnione organy władzy publicznej specjalnych środków przymuszających, służących realizacji zapadłego orzeczenia. Dopełnieniem opracowania są rozważania przeprowadzone w ostatnim rozdziale. Obejmują one analizę konwencyjnych oraz unijnych standardów wykonania wyroków sądowych, prowadzoną z perspektywy wcześniejszych ustaleń oraz porównań wykonalności orzeczeń sądowych w wybranych krajach.

Podstawową metodą badawczą w ramach prowadzonych rozważań jest analiza prawnoporównawcza porządków normatywnych wybranych państw europejskich oraz pozaeuropejskich. Punktem wyjścia badań prawnoporównawczych było przyjęcie założenia, że porównaniu mogą podlegać jedynie takie regulacje, które w różnych systemach prawnych

spełniają takie same funkcje⁴. Badania porównawcze zostały połączone z częstym sięganiem do metody dogmatycznoprawnej w odniesieniu do wykładni istniejących we wskazanych krajach regulacji prawnych sądownictwa administracyjnego, a także do samego orzecznictwa sądowego. W pracy zastosowana została ponadto metoda historyczna, obejmująca kształtowanie się systemów sądowej kontroli administracji w tych państwach.

Niniejsza praca jest studium z zakresu postępowania sądownoadministracyjnego. Dominujący charakter mają rozważania teoretycznoprawne, niejednokrotnie przeplatane uwagami praktycznymi.

W opracowaniu został uwzględniony stan prawny, literatura i orzecznictwo na 1.10.2016 r.

Poznań, dnia 1.10.2016 r.

Autorzy

---

⁴ K. Zweigert, H. Kötz, *Einführung in die Rechtsvergleichung*, Tübingen 1996, s. 33. Zob. też U. Kischel, *Rechtsvergleichung*, München 2015, s. 93–94.

Rozdział I

Pojęcie i znaczenie wykonania wyroku sądu administracyjnego

1. Uwagi wprowadzające

Na wstępie niniejszego opracowania poświęconego wykonaniu wyroku sądu administracyjnego na uwagę zasługuje kilka zagadnień wyznaczających zakres pola badawczego, a tym samym poruszanej tematyki. Do problemów tych należą pojmowanie sądu administracyjnego, pojęcia oraz typów orzeczeń zapadających przed tym sądem, rozumienie samego wykonania wyroku sądu administracyjnego, w tym jego przesłanek oraz znaczenia wykonania wyroku tego sądu.

Zagadnienia związane z wykonaniem wyroku sądu administracyjnego dotyczą jednego z podmiotów władzy publicznej, którego podstawowym zadaniem jest rozstrzyganie powstałych konfliktów o prawo, a co za tym idzie sprawowanie wymiaru sprawiedliwości, a nie wykonywanie zapadających orzeczeń, co powinno stanowić domenę władzy wykonawczej⁵. Niemniej jednak problematyka wykonalności rozstrzygnięć sądowych również z perspektywy samego sądu administracyjnego nie jest obojętna. Przyznanie sądowi kompetencji do wydawania wyroków skłania do postawienia pytania o szczególne właściwości, w jakie powinien być on wyposażony, ażeby – z jednej strony – o powierzonych jego rozstrzygnięciu sporach

---

⁵ Niekiedy jednak ustawodawcy krajowi wyposażają sądy w uprawnienia do realizacji wydawanych przez nie orzeczeń, czego dowodem jest specjalna procedura wykonawcza, w jaką wyposażone zostały włoskie sądy administracyjne pierwszej instancji. Zob. L.L. Hohenecker, *Die neue österreichische Verwaltungsgerichtsbarkeit aus rechtsvergleichender Sicht*, Wien 2014, s. 167–168.

decydować w sposób bezstronny, a z drugiej strony, żeby wydawane wyroki spotykały się z posłuchem pośród innych organów władzy publicznej oraz podmiotów prywatnych.

Wykonanie wyroku sądu administracyjnego zależy każdorazowo od jego treści, która determinowana jest pozycją ustrojową oraz kompetencyjną sądów administracyjnych w poszczególnych krajach. Mówiąc inaczej, sposób wykonania wyroku powinien być dostosowany do uprawnień orzeczniczych sądu, w jakie został on wyposażony. Oczywiście pozostaje, że realizacja wyroku przebiega w odmienny sposób, jeżeli zawarte w nim zostały bezpośrednie nakazy i zakazy postępowania niż w sytuacji, gdy treścią wyroku jest tylko ocena działania albo zaniechania wskazanego organu administracji publicznej. Z tego powodu konieczne pozostaje rozważenie wpływu odmiennych uprawnień orzeczniczych sądów administracyjnych na sposoby realizacji płynących z nich nakazów oraz zakazów.

Nie bez znaczenia pozostaje także określenie momentu, od którego wyroki sądowe mogą czy też powinny zostać wykonane. Nie powinno ulegać bowiem wątpliwości, że zagadnienia temporalne odgrywają istotne znaczenie z punktu widzenia ochrony praw podmiotowych jednostek oraz efektywności udzielanej ochrony prawnej.

Istotne jest także rozważenie znaczenia samego wykonania wyroku sądu administracyjnego zarówno dla funkcjonowania aparatu administracji publicznej, jak i ochrony praw jednostki, czy też szerzej, sprawnego funkcjonowania całego organizmu państwowego. Poprzestanie w tym względzie na samym stwierdzeniu istotnego znaczenia realizacji wyroku dla stron postępowania sądowego wydaje się niewystarczające z punktu widzenia celów stawianych sądownictwu administracyjnemu, które musi zostać każdorazowo wyposażone w takie środki procesowe, dzięki którym będzie mogło w sposób realny kształtować otaczającą rzeczywistość administracyjnoprawną.

Wymienione powyżej zagadnienia będą stanowiły przedmiot analizy w pierwszym rozdziale niniejszego opracowania.

2. Sposób rozumienia pojęcia sądu administracyjnego

Mając na uwadze problematykę wykonalności wyroku sądu administracyjnego w różnych państwach, trzeba zdawać sobie sprawę z tego, że w większości krajów struktura sądownictwa składa się z różnego rodzaju podmiotów o odmiennych układach organizacyjnych oraz pozycjach ustrojowych względem innych jednostek. Świadomość ta nakazuje zastanowienie się nad najistotniejszymi cechami, w jakie powinien zostać wyposażony organ władzy publicznej, aby mógł zostać uznany za podmiot władzy sądowej⁶. Samo jedynie powierzenie organowi władzy publicznej kompetencji do rozwiązywania sporów o prawo czy też nawet nazwanie tego organu sądem bez wyposażenia go w określone atrybuty, dzięki którym zapadające wyroki cieszyłyby się wysokim poziomem posłuchu i aurytetytu w społeczeństwie, czyniłoby z takiego organu instytucję jedynie formalnie odpowiedzialną za wymierzanie sprawiedliwości, o charakterze fasadowym. Tymczasem pojęcie sądu ujmowane od strony materialnej odnoszone jest do poszczególnych cech, w jakie sąd powinien zostać wyposażony. Należą do nich: samodzielność w podejmowaniu wiążących rozstrzygnięć, ustawowa podstawa funkcjonowania, niezawisłość sędziowska oraz bezstronność w działaniu⁷.

Z uwagi na zajmowaną pozycję ustrojową oraz znaczenie dla prawidłowego funkcjonowania organizmu państwowego o sądach stanowią konstytucje niemal wszystkich państw należących do UE, na ogół w odrębnych rozdziałach zatytułowanych „sądownictwo” albo „władza sądowa”⁸. Już poprzez samą nazwę tych rozdziałów ustawodawcy konstytucyjni wskazują na wyraźne wyodrębnienie władzy sądowniczej od innych sfer

⁶ Jak zostało to zauważone w doktrynie, sens prawa do sądu polega nie na tym, że określoną sprawę rozpatrzy organ nazwany sądem, lecz na tym, że będzie on charakteryzować się szczególnymi właściwościami organizacji i procedowania. Zob. W. Sokolewicz, *Konstytucyjna regulacja władzy sądowniczej*, [w:] *Konstytucja, ustroj, system finansowy państwa. Księga pamiątkowa ku czci Profesor Natalii Gajl*, red. T. Dębowska-Romanowska, A. Jankiewicz, Warszawa 1999, s. 163.

⁷ Szerzej zob. L. Garlicki, *Pojęcie i cechy „sądu” w świetle orzecznictwa ETPCz*, [w:] *Trzecia władza. Sądy i trybunały w Polsce*, red. A. Szmyt, Gdańsk 2008, s. 143 i n.

⁸ Poniższe rozważania dotyczące systemów konstytucyjnych państw europejskich oparte zostały na tłumaczeniach konstytucji poszczególnych krajów zawartych w opracowaniu pod red. W. Stańkiewicz *Konstytucje państw Unii Europejskiej*, Warszawa 2011.

Wojciech Piątek – doktor habilitowany nauk prawnych; pracownik naukowy Katedry Postępowania Administracyjnego i Sądowoadministracyjnego na Wydziale Prawa i Administracji Uniwersytetu im. Adama Mickiewicza w Poznaniu oraz Biura Orzecznictwa Naczelnego Sądu Administracyjnego.

W publikacji omówiono istotną z teoretycznego i praktycznego punktu widzenia problematykę wykonalności wyroku sądu administracyjnego, wskazując pojęcie wykonalności wyroku oraz jego znaczenie. Przedstawiono także sposoby wykonania wyroku tego sądu zarówno w ujęciu dobrowolnym, jak i przymusowym oraz zaprezentowano międzynarodowe standardy wykonalności orzeczeń sądowych.

W monografii ukazano m.in.:

- istotę sądownictwa administracyjnego oraz modele orzecznicze istniejące w wybranych państwach,
- środki prawne służące wykonaniu wyroku sądu administracyjnego,
- analizę konwencyjnych oraz unijnych standardów wykonania wyroków sądowych.

Książka przeznaczona jest przede wszystkim dla sędziów sądów administracyjnych oraz asystentów w tych sądach. Będzie cennym źródłem wiedzy dla praktyków specjalizujących się w postępowaniu przed sądami administracyjnymi oraz pracowników naukowych zajmujących się prawem i postępowaniem administracyjnym.

„(...) recenzowana monografia dostarcza pogłębionej, uporządkowanej i odpowiednio udokumentowanej wiedzy na temat problemu wykonania wyroku sądu administracyjnego. Jest ona wynikiem rzetelnych studiów, w ramach których wykorzystano w szerokim zakresie obce źródła oraz obserwacje dotyczące funkcjonowania rodzimego prawa. Sformułowane przez Autorów tezy wnoszą wiele nowego do badań naukowych w dziedzinie prawa administracyjnego procesowego (...).”

Prof. dr hab. Zbigniew Kmiecik

ZAMÓWIENIA:

INFOLINIA 801 04 45 45, FAX 22 535 80 01

ZAMOWIENIA@WOLTERSKLUPER.PL

WWW.PROFINFO.PL

ISSN 1897-4392
ISBN 978-83-8107-145-1

